Адміністративне право і процес

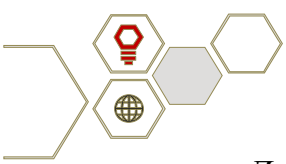
УДК: 342.95

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.14786419>**Механізм порушення митних правил та його особливості****Старинський Микола Володимирович**

доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Навчально-наукового інституту права, Сумський державний університет, м. Суми, Україна,
ORCID <https://orcid.org/0000-0003-2661-5639>

Прийнято: 18.01.2025 | Опубліковано: 29.01.2025

***Анотація.** Стаття присвячена дослідженню механізму порушення митних правил як юридичної категорії. Автор використовуючи ряд філософських та наукових методів дослідження розкрив сутність та особливості механізму порушення митних правил. Дослідивши наукові підходи в яких розкриваються сутність порушення встановлених правил автор приходить до висновку, що механізм порушення правил слід сприймати як сукупність елементів, спільна наявність яких створює організаційну основу порушення встановлених правил наслідком чого є реальна можливість завдання шкоди організаційного чи майнового характеру суб'єктом порушення. Враховуючи це визначення механізм порушення митних правил автор визначив як складну, динамічну систему, яка складається з певної сукупності елементів, спільна наявність яких створює реальну організаційну основу порушення встановлених державою митних правил, наслідком чого є реальна можливість під час перетину товарів, робіт чи послуг через митний кордон держави, завдання шкоди організаційного чи майнового характеру суб'єктом порушення.*

Дослідивши структуру механізму порушення митних правил автор прийшов до висновку, що для нього є характерним те, що: а) це динамічна система, що є сукупністю взаємопов'язаних елементів; б) елементами механізму є: суб'єкт порушення, об'єкт порушення, поведінка суб'єкта порушення, результат поведінки суб'єкта порушення, наслідковий зв'язок між поведінкою суб'єкта і результатом, що об'єктивно існує і виявляється ззовні; в) дія механізму спрямована на порушення встановлених правил у певній сфері; г) в результаті його функціонування відбуваються порушення митних правил та завдається шкода організаційного чи майнового характеру.

Акцентуючи увагу на важливості дослідження механізму порушення митних правил для юридичної науки і практики правозастосування автором наголошено, що результати проведеного дослідження також можуть бути покладені о основу дослідження напрямків протидії митним правопорушенням з акцентом на розробку методів і способів впливу на конкретний елемент механізму порушення митних правил.

Ключові слова: *митні відносини, митні правопорушення, порушення митних правил, механізм порушення митних правил, адміністративна відповідальність за порушення митних правил, митні делікти.*

The mechanism of violation of customs rules and its features

Starynskyi Mykola Volodymyrovych

Doctor of Law, Professor, Professor of the Department of Administrative, Commercial Law and Financial and Economic Security of the Educational and Scientific Institute of Law, Sumy State University, Sumy, Ukraine, ORCID <https://orcid.org/0000-0003-2661-5639>

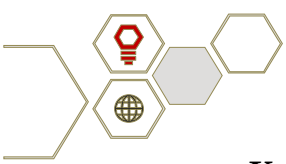
Abstract. *The article is devoted to the study of the mechanism of violation of customs rules as a legal category. The author, using a number of philosophical and scientific research methods, revealed the essence and features of the mechanism of*

violation of customs rules. Having studied the scientific approaches in which the essence of violation of established rules is revealed, the author comes to the conclusion that the mechanism of violation of rules should be perceived as a set of elements, the joint presence of which creates an organizational basis for violation of established rules, as a result of which there is a real possibility of causing damage of an organizational or property nature by the subject of the violation. Taking into account this definition, the author defined the mechanism of violation of customs rules as a complex, dynamic system consisting of a certain set of elements, the joint presence of which creates a real organizational basis for violation of customs rules established by the state, as a result of which there is a real possibility of causing damage of an organizational or property nature by the subject of the violation when goods, works or services cross the customs border of the state.

Having studied the structure of the mechanism of violation of customs rules, the author came to the conclusion that it is characterized by the following: a) it is a dynamic system, which is a set of interconnected elements; b) the elements of the mechanism are: the subject of the violation, the object of the violation, the behavior of the subject of the violation, the result of the behavior of the subject of the violation, the consequential relationship between the behavior of the subject and the result, which objectively exists and is manifested from the outside; c) the action of the mechanism is aimed at violating the established rules in a certain area; d) as a result of its functioning, customs rules are violated and damage of an organizational or property nature is caused.

Focusing on the importance of studying the mechanism of violation of customs rules for legal science and law enforcement practice, the author emphasized that the results of the conducted research can also be used as a basis for studying the directions of countering customs offenses with an emphasis on developing methods and means of influencing a specific element of the mechanism of violation of customs rules.

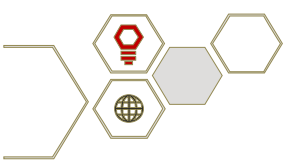
Keywords: *customs relations, customs offenses, violation of customs rules, mechanism for violating customs rules, administrative liability for violating customs rules, customs torts.*

Постановка проблеми. Аналіз сучасного стану України свідчить про те, що вона знаходиться в досить складних умовах і має цілий ряд проблем, вирішення яких є запорукою її подальшого функціонування та розвитку. Однією з таких проблем є питання дотримання всіма суб'єктами, що на законних підставах знаходяться на території України, митного законодавства і митних правил.

З статистикою Державної митної служби України протягом 2024 року українські митниці виявили 9 409 порушень митних правил на суму 18 млрд грн., що за вартісним показником у 2 рази більше ніж за аналогічний період 2023 року, який складав 8,9 млрд грн [5]. Також якщо порівняти аналогічні показники з 2022 (11 098 порушень митних правил на суму 2,9 млрд грн) та 2021 роком (28 тис. порушень митних правил на суму 2,8 млрд грн.), то можна констатувати тенденцію до збільшення кількості порушень та її вартісного показника.

Наявність даної тенденції є свідченням не лише відновлення економічної та соціальної активності суб'єктів, що функціонують в державі яка знаходиться з лютого 2022 року у війні проти російської федерації, а й про певні проблеми пов'язані з виявленням та кваліфікацією порушення митних правил. З нашої точки зору, підвищення ефективності виявлення та кваліфікації порушень митних правил може відбутись із з'ясуванням особливостей механізму порушення митних правил.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проведене дослідження як наукової літератури так і чинного законодавства України свідчить, що дослідження механізму порушення митних правил, як юридичної категорії практично не приділялось уваги. Враховуючи це вважаємо, що головною проблемою, що є невирішеною і яку слід розкрити з наукової

точки зору, є з'ясування сутності та особливостей механізму порушення митних правил.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Враховуючи визначені проблеми метою нашої розвідки є дослідження суспільних відносин пов'язаних з порушенням митних правил та виявлення механізму порушення митних правил.

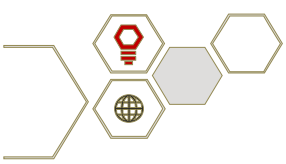
Завданням статті є:

- дослідження порушення правил як юридичної категорії;
- розкриття сутності механізму порушення митних правил;
- виділення особливостей порушення митних правил як явища і юридичної категорії.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. *Аналізуючи сучасний стан розробки механізму порушення митних правил варто зазначити, що він є складним утворенням і за своєю природою має адміністративну природу і деліктний характер. Також слід вказати, що механізм порушення митних правил як юридична категорія комплексно практично не був дослідженим. Враховуючи це, звернемо увагу на ті роботи, які тим чи іншим чином стосуються порушення митних правил і їх механізму.*

В загальнотеоретичному плані питаннями розкриття сутності та змісту адміністративної відповідальності за порушення митних правил, і відповідно частково торкалися питань пов'язаних з їх механізмом, займалось досить значна кількість дослідників. Зокрема одні вчені розкривали сутність адміністративної відповідальності за переміщення предметів через митний кордон[27] та з акцентом на її підстави та ознаки[6, 7, 19, 20], інші звертали увагу на особливості адміністративної відповідальності за переміщення предметів поза митним контролем[3]. Дані роботи носять узагальнюючий характер у дають цілісне уявлення про адміністративну відповідальність за порушення митних правил як засіб регулювання деліктних митних відносин.

Дослідженням такого елементу механізму порушення митних правил як уповноважені державою органи контролю у митній сфері також приділялась

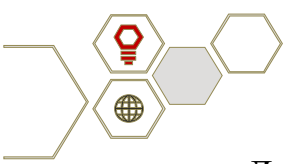

увага, зокрема досліджувався механізми державного управління митною справою. При цьому основна увага в цьому процесі зосереджувалась на механізмах забезпечення фіскальної політики України[14]. Окремі вчені в своїх роботах розкривали сутність адміністративно-правової діяльності держмитслужби в умовах війни і перспективи євроінтеграції в митній сфері[7]. Ще інші дослідження були присвячені розкриттю механізмів протидії порушення митним правилам[25].

Також певна частина наукових досліджень була присвячена питанням з'ясування сутності та змісту митних процедур[23, 28]. Досить цікавою в цьому аспекті є робота, що розкриває сутність митних формальностей і їх особливостей як певного прояву нормативності митних відносин і їх динамізму[13]. Зазначені роботи досить ґрунтовно розкривають предмет свого дослідження, проте він є лише частиною механізму порушення митних правил. А комплексне дослідження в якому б були розкриті сутність та правова природа всіх елементів механізму порушення митних правил на сьогодні не здійснене.

Виклад основного матеріалу дослідження. Логіко-семантичний аналіз поняття «механізм порушення митних правил» свідчить про його негативну конотацію. Саме це є основною причиною того, що вітчизняні науковці оминули його своєю увагою, оскільки їх переважна більшість намагається досліджувати явища, що є позитивними для суспільства і держави, зокрема відповідальність за порушення митних правил. Разом з тим, з нашої точки зору, така постановка питання дає можливість більш глибокого дослідження явища та вироблення більш дієвих механізмів протидії йому.

Переходячи розкриття сутності механізму порушення митних правил варто зазначити наступне. Саме поняття «механізм порушення митних правил», в його логічній структурі складається як мінімум із двох змістовних ядер, а саме «механізм порушення правил» і «митні правила». Їх дослідження дасть можливість з'ясувати внутрішню структуру та особливості досліджуваного нами явища.

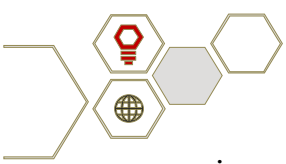

Дослідження сучасної наукової літератури, в якій розкриваються питання пов'язані з порушенням існуючих в суспільстві правил життєдіяльності, свідчить, що науковці, в загальнотеоретичному плані, практично не приділяли увагу механізму порушення правил як юридичній категорії. Разом з цим дослідники звертали увагу на такі категорії як: механізм злочину[8], механізм вчинення злочину[10], механізм кримінального правопорушення[16], механізм запобігання злочинності[29]. Аналіз зазначених категорії дає можливість говорити про те, що вони є спеціальними по відношенню до досліджуваної нами категорії «механізм порушення правил». Це дає нам можливість використовуючи такий метод наукового дослідження як сходження від абстрактного до конкретного і таким чином виявити загальні риси механізму порушення правил та охарактеризувати його.

Категорія «механізм порушення правил» в її логіко структурній основі складається з двох частин, а саме: поняття «механізм» та поняття «порушення правил». Їх дослідження дасть можливість охарактеризувати досліджуване нами поняття.

В науковій і довідковій літературі поняття «механізм» має декілька значень, а саме він розглядається як: а) система, пристрій, спосіб, що визначають порядок певного виду діяльності[9, с. 355]; б) система ланок (тіл), що перетворюють рух одних ланок у потрібний рух інших (зазвичай механізм має одну вхідну ланку, яка отримує рух від двигуна, і одну вихідну, з'єднану із робочим органом машини чи з показником приладу[26, с. 870], в) наявність якоїсь сукупності чи порядку розташованих у певній послідовності частин, що виконують функції (роботу) та пов'язані одна з одною[1, с. 727]; г) сукупність станів і процесів, з яких складається якесь фізичне, хімічне, фізіологічне, економічне, психологічне та ін. явище, наприклад, механізм мислення[18, с. 85].

Враховуючи таке різноманіття трактування поняття «механізм» звернемо увагу на ті підходи до його сприйняття, які дають можливість застосувати цю категорію до соціально-правових процесів. В цьому аспекті слід зазначити, що

в літературі існує два (з нашої точки зору взаємодоповнюючі) підходи сприйняття досліджуваного нами поняття «механізм», а саме структурно-організаційний та структурно-функціональний. Відповідно до першого підходу механізм визначається як сукупність певних складових елементів, що створюють організаційну основу певних явищ та процесів. Відповідно, представники другого підходу зосереджують свою увагу не тільки на його побудові, але й на динаміці та реальному функціонуванні[29, с. 57-59].

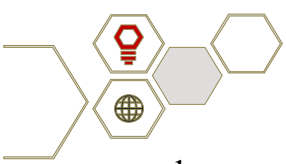
Ми цілком підтримуємо таке трактування поняття «механізм», оскільки вона дає можливість врахувати як його структурні елементи, так і особливості функціонування.

Розкриваючи сутність поняття «порушення правил», ми маємо визначитись, що собою являють правила та яку роль вони відіграють у суспільстві та державі. В загально соціальному значенні «правило» сприймається як вимога для виконання якихось умов (норма поведінки) всіма учасниками будь-якої дії (гри, правопису, судового процесу, організації, установи), за виконання якого передбачено заохочення, а за невиконання — покарання[22].

Аналіз даного сприйняття правила свідчить, що правило є вихідним елементом взаємодії певної кількості суб'єктів такої взаємодії задля отримання визначеного результату. Розглядаючи взаємодію суб'єктів в динаміці, ми можемо говорити про правила їх поведінки. В цьому аспекті правила є сукупністю еталонів поведінки, що регулює зовнішні прояви людських взаємин (поведінка в громадських місцях, поводження з оточуючими людьми, форми звертання і привітання, манери поведінки, одяг тощо). При цьому порушення цих правил є порушення визначених еталонів та їх неврахування при взаємодії з іншими суб'єктами.

Говорячи про встановлення правил та їх дотримання маємо звернути увагу на те, хто встановлює ці правила і хто контролює їх дотримання.

Як свідчить історія розвитку людської цивілізації та суспільних відносин, правила суспільного життя формувались поступово. Як результат було

сформовано декілька рівнів правил, а саме: правила сім'ї, правила родини, правила селища, правила міста, правила держави[30].

Враховуючи це ми можемо виділити тих суб'єктів які встановлюють правила і контролюють їх дотримання. До них належать: сім'я (правила поведження в сім'ї та з членами сім'ї), рід (правила поведження з членами роду), органи управління селом, селищем (правила поведження в селі, селищі), органи управління містом (правила співжиття і поведження в місті), уповноважені державою органи (норми права).

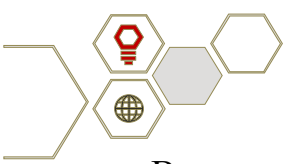
Щодо порушення встановлених правил, то за загальноприйнятим сприйняттям це відхилення від прийнятих в даному суспільстві/місцевості встановлених правил співжиття, що виявляється в діях і вчинках деструктивної та асоціальної спрямованості, нехтуванні прав інших людей[11, с. 36].

Таким чином, враховуючи викладене стосовно таких категорій як «механізм», «правила» і «порушення правил» механізм порушення правил, ми можемо визначити як сукупність елементів, спільна наявність яких створює організаційну основу порушення встановлених правил наслідком чого є реальна можливість завдання шкоди організаційного чи майнового характеру суб'єктом порушення.

Розкриваючи сутність механізму порушення митних правил, зазначимо наступне.

Чинне законодавства України не містить визначення цього поняття. Враховуючи це звернемо нашу увагу на наукові підходи щодо досліджуваного нами явища та споріднені з ним.

Ми вже зазначали, що в науковій літературі поняття «механізм порушення митних правил» практично не досліджувався. Проте дослідники приділяли свою увагу таким спорідненим поняттям як механізм вчинення протиправної дії, механізм злочину, механізм кримінального правопорушення, механізм вчинення злочину, механізм запобігання злочинності. Зазначений перелік явищ, з нашої точки зору, є логіко-структурним рядом, що відображає споріднені явища, які характеризуються різним ступенем суспільної шкоди.

Враховуючи це зазначимо, що механізм порушення митних правил може бути розміщений в цьому ряді і охарактеризований на рівні механізму протиправної дії з конкретними особливостями, що є характерні для митних правовідносин.

Представники науки криміналістики під механізмом вчинення протиправної дії розуміють сукупність взаємодіючих матеріальних систем та процесів, що утворюють розслідувану подію й обумовлюють виникнення джерел криміналістично значимої інформації[24, с. 324].

Розкриваючи механізм кримінального правопорушення, В. Мисливий визначив його як органічну систему просторових, часових, динамічних взаємодіючих етапів, об'єктивних і суб'єктивних елементів та інших обставин, що характеризуються певними іманентними їм ознаками, зокрема діянням, наслідками, причинним зв'язком, способом, місцем, часом, обстановкою, метою, мотивами та іншими ознаками, що мають кримінально-правове значення для його вчинення, що заподіює істотної шкоди певним суспільним відносинам, посягає на людину, інтереси суспільства та держави[16, с. 210].

Досліджуючи механізм злочинів у сфері державних закупівель, А.М. Меденцев під механізмом злочину розуміє складну динамічну систему, яка визначає зміст злочинної діяльності та містить: суб'єкт злочину; ставлення суб'єкта злочину до своїх дій, їх наслідків і співучасникам; предмет посягання; спосіб злочину (як система детермінованих дій); злочинний результат; обстановку злочину (місце, час і ін.); поведінку і дії осіб, які опинилися випадковими учасниками події; обставини, що сприяють або перешкоджають злочинної діяльності; зв'язки та відносини між діями (способом злочину) і злочинним результатом, між учасниками події та ін[15, с. 178].

Характеризуючи механізм запобігання злочинності, Д. Вітюк прийшла до висновку, що під ним доцільно розуміти процес реалізації комплексу взаємопов'язаних і взаємоузгоджених заходів економічного, правового, політичного, організаційно-управлінського характеру, які спрямовані на попередження, профілактику та припинення кримінальних правопорушень і

здійснюються спеціально уповноваженими державними органами в рамках комплексного плану запобігання злочинності[2, с. 33].

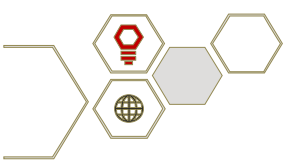
Також варто звернути увагу на існуючу правову позицію, що була сформована Верховним судом України. Так розглядаючи справу про дорожньо-транспортну пригоду суд дійшов висновку, що механізмом дорожньо-транспортної пригоди слід розуміти як систему часових, динамічних та інших зв'язків окремих етапів, обставин і чинників, що формують сліди на взаємодіючих об'єктах під час розвитку дорожньо-транспортної події. При цьому судом було акцентовано увагу на етапності цього механізму[21].

Аналіз зазначених підходів дає можливість виділити спільні риси, що є характерними як для механізму порушення митних правил, так і для споріднених з ним явищ.

По-перше, практично всі дослідники погоджуються, що механізм порушення правил це динамічна система, що являє собою сукупність взаємопов'язаних елементів. Динамічність, як властивість системи може мати різний ступінь інтенсивності. Якщо ми будемо говорити про митну сферу держави як середовище порушення митних правил, то це дійсно динамічна система, що активно розвивається і вдосконалюється залежно від цілого ряду факторів, головними з яких є економічний і політичний розвиток держави, соціально-політичний стан держави, державна економічна політика, державна податкова політика, державна фінансова політика та ін.

По-друге, до елементів механізму відносять: суб'єкт порушення, об'єкт порушення, поведінку суб'єкта порушення, результат поведінки суб'єкта порушення, наслідковий зв'язок між поведінкою суб'єкта і результатом, що об'єктивно існує і виявляється ззовні.

По-третє, дія механізму направлена на порушення встановлених правил у певній сфері. При цьому його функціонування об'єктивується в діях і вчинках деструктивної та асоціальної спрямованості та досягнення результату, що має на меті протилежні цілі з встановленими правилами. У цьому зв'язку варто згадати положення ст. 458 Митного кодексу України, відповідно до якого

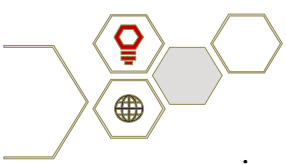
порушення митних правил є адміністративним правопорушенням, яке є протиправними, винними (умисні або з необережності) діями чи бездіяльністю, що посягають на встановлений Митним кодексом та іншими актами законодавства України порядок переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, пред'явлення їх митним органам для проведення митного контролю та митного оформлення, а також здійснення операцій з товарами, що перебувають під митним контролем або контроль за якими покладено на митні органи Митним кодексом чи іншими законами України, і за які Митним кодексом передбачена адміністративна відповідальність[17].

По-четверте, в результаті порушення правил завдається шкода організаційного чи майнового характеру. В рамках функціонування митної сфери шкода організаційного характеру може проявлятися у порушеннях різного роду порядків переміщення товарів, робіт чи послуг через митний кордон держави і виявляються в недотриманні послідовних дій уповноваженого суб'єкта, результатом яких має стати законний перетин товарів, робіт чи послуг через митний кордон. Майновий характер шкоди об'єктивується у певній сумі грошових коштів, яка визначається як неотримані платежі, розмір яких встановлений чинним законодавством держави за митний перетин товарів, робіт чи послуг і які не сплачені у порядку встановленому законодавством.

Таким чином, механізм порушення митних правил можемо визначити як складну, динамічну систему, яка складається з певної сукупності елементів, спільна наявність яких створює реальну організаційну основу порушення встановлених державою митних правил, наслідком чого є реальна можливість під час перетину товарів, робіт чи послуг через митний кордон держави, завдання шкоди організаційного чи майнового характеру суб'єктом порушення.

Таким чином враховуючи все вище викладене можемо зробити наступні висновки.

Враховуючи існуючі наукові позиції, механізм порушення правил слід сприймати як сукупність елементів, спільна наявність яких створює

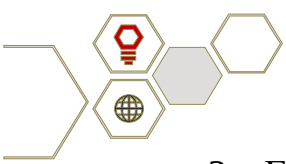
організаційну основу порушення встановлених правил наслідком чого є реальна можливість завдання шкоди організаційного чи майнового характеру суб'єктом порушення. Спираючись на це визначення механізм порушення митних правил вважаємо за можливе визначити як складну, динамічну систему, яка складається з певної сукупності елементів, спільна наявність яких створює реальну організаційну основу порушення встановлених державою митних правил, наслідком чого є реальна можливість під час перетину товарів, робіт чи послуг через митний кордон держави, завдання шкоди організаційного чи майнового характеру суб'єктом порушення.

Для механізму порушення митних правил є характерним те, що: а) це динамічна система, що є сукупністю взаємопов'язаних елементів; б) елементами механізму є: суб'єкт порушення, об'єкт порушення, поведінка суб'єкта порушення, результат поведінки суб'єкта порушення, наслідковий зв'язок між поведінкою суб'єкта і результатом, що об'єктивно існує і виявляється ззовні; в) дія механізму спрямована на порушення встановлених правил у певній сфері; г) в результаті його функціонування відбуваються порушення митних правил та завдається шкода організаційного чи майнового характеру.

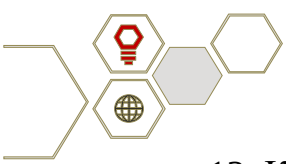
Проведене дослідження є лише початковим етапом у рамках дослідження ефективності боротьби з митними правопорушеннями. Воно також може бути покладене о основу дослідження напрямків протидії митним правопорушенням з акцентом на розробку методів і способів впливу на конкретний елемент механізму порушення митних правил.

Список використаних джерел

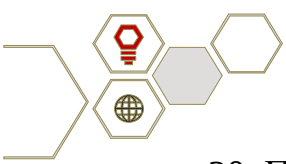
1. Oxford Advanced Learner s Dictionary of Current English. Fithth edition. — Oxford university press. 2010. 1796 p. (дата звернення 08.01.2025 p.)
2. Вітюк Д. До поняття механізму запобігання злочинності. Baltic Journal of Legal and Social Sciences, 2022 No. 2. С. 30-35. DOI <https://doi.org/10.30525/2592-8813-2022-2-5> (дата звернення 08.01.2025 p.)

3. Глущенко Н.В., Зінченко Г.С. Особливості адміністративної відповідальності за переміщення предметів через митний кордон поза митним контролем. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. №6. С. 112-114 DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-6/30> (дата звернення 08.01.2025 р.).
4. Грянка Г.В. Правові засади адміністративної відповідальності за порушення митних правил. Право і суспільство. 2012. № 12. С. 102–108.;
5. Державна митні служба України (дата звернення 08.01.2025 р.) <https://customs.gov.ua/news/zagalne-20/post/za-2024-rik-mitnitsi-derzhmitsluzhbi-viiavili-porushen-mitnikh-pravil-na-18-mlrd-grn-1967#:~:text=%D0%9F%D0%BE%D1%88%D0%B8%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%B8%3A,%D1%81%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D0%B0%D0%B2%208%2C9%20%D0%BC%D0%BB%D1%80%D0%B4%20%D0%B3%D1%80%D0%BD> . (дата звернення 08.01.2025 р.)
6. Дорофєєва Л.М. Деякі питання відповідальності за порушення митних правил. Проблеми законності. 2000. Вип. 41. С. 136–141.
7. Дорофєєва Л.М. Корнева Т.В. Адміністративно-правова діяльність держмитслужби в умовах війни і перспективи євроінтеграції. Аналітично-порівняльне правознавство. 2022. №5. С. 245-250. DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.05.45> (дата звернення 08.01.2025 р.).
8. Дундич Л. В. Поняття і структура механізму злочину. Форум права. 2008. № 1. С. 125–129.
9. Економічна енциклопедія: у трьох томах Т.2 / Ред. кол.: С.В. Мочерний (відп. редактор) та ін. К.: Видавничий центр "Академія", 2001 . 848 с.
10. Князєв С. В. Криміналістичне розуміння механізму вчинення злочину та його значення для розслідування кримінальних проваджень. Прикарпатський юридичний вісник. Вип. 1 (22). Т. 3. 2018. С. 311–315. http://www.pjv.nuoua.od.ua/v1-3_2018/62.pdf (дата звернення 08.01.2025 р.).
11. Конрад С. С. Правомірна поведінка та правопорядок: взаємозв'язок та взаємообумовленість. Держава і право. Юрид. і політ. науки. К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2006. Вип. 31. С. 35-38.

12. Кравець М. Порухнення итних правил в структурі митних правопорушень. Юридичний вісник. 2014. № 2. С. 74-80;
13. Кунєва З.Ю. Митні формальності: теорія і практика : монографія / за заг. наук. ред. З.Ю. Кунєва. Київ: «Видавничий дім «АртЕк», 2018. 216 с.
14. Макарова О.О. Механізми державного управління митною справою в контексті забезпечення фіскальної політики України. дисс. ... докт. філософії у галузі 281. Одеса 2024 р. 208 с.
https://op.edu.ua/sites/default/files/publicFiles/dissphd/dysertaciya_makarova_281.pdf (дата звернення 08.01.2025 р.)
15. Меденцев А.М. Про механізм злочинів у сфері державних закупівель. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. 2019 № 38. С. 176-179. DOI <https://doi.org/10.32841/2307-1745.2019.38.41> (дата звернення 08.01.2025 р.).
16. Мисливий В. Механізм кримінального правопорушення, пов'язаного з порушенням правил безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2024. № 1. С. 207-214. <https://doi.org/10.31733/2078-3566-2024-1-202-209> (дата звернення 08.01.2025 р.).
17. Митний кодекс України. ВВР, 2012, № 44-45, № 46-47, № 48, ст.552 від 13 березня 2012 року з наступними змінами та доповненнями. (дата звернення 08.01.2025) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
18. Нижник Н. Про співвідношення категорій процес і механізм та їх використання в управлінській діяльності органів виконавчої влади. Вісн. держ. Служби України. 2001. №3. С. 80 - 87.
19. Німа А.О. Адміністративна відповідальність за порушення митних правил при переміщенні товарів фізичними особами через митний кордон України: підстави та ознаки. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія ПРАВО. Випуск 81: частина 2 2024. С. 174-180 DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.81.2.27> (дата звернення 08.01.2025 р.).

20. Педешко А.І. Адміністративна відповідальність за порушення митних правил: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2000. 20 с.;

21. Постанова колегії суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду у справі № 576/195/18 від 13 лютого 2020 р. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87703393> (дата звернення 08.01.2025 р.).

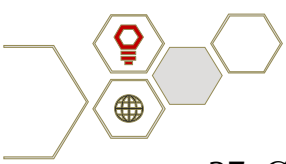
22. Правило. Вільна енциклопедія.
<https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B8%D0%BB%D0%BE#:~:text=%D0%9F%D1%80%D0%B0%CC%81%D0%B2%D0%B8%D0%BB%D0%BE%20%E2%80%94%D0%B2%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0%20%D0%B4%D0%BB%D1%8F%20%D0%B2%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D1%8F%D0%BA%D0%B8%D1%85%D0%BE%D1%81%D1%8C,%2C%20%D0%B0%20%D0%B7%D0%B0%20%D0%BD%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%E2%80%94%D0%BF%D0%BE%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F>

23. Прокопенко В. Адміністративна процедура в митній справі: поняття, ознаки, структура. Юридичний вісник. 2019. № 1. С. 31–36.
<https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/9df73e46-589b-4025-8dad-4a167d32e4f3/content> (дата звернення 08.01.2025 р.).

24. Салтевський М. В. Криміналістика (у сучасному викладі): підручник. К.: Кондор, 2005. С. 324 (588 с., 32 іл.)

25. Сидор Г. В., Маринчак Л. Р., Зелінська Г. О. Протидія порушенню митних правил та контрабанді. Науковий вісник Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу. 2021. № 1. С. 137-148.
<http://elar.nung.edu.ua/bitstream/123456789/9066/1/8542p.pdf> (дата звернення 08.01.2025 р.).

26. Современный Энциклопедический словарь. М.: Изд. "Большая Российская Энциклопедия" ОSCR Палек, 1997. 1100 с.

27. Стороженко С.А. Адміністративна відповідальність за незаконне переміщення товарів через митний кордон України. автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Тернопіль, 2019. 20 с.;

28. Хомулянський В.В. Адміністративні процедури митної діяльності: окремі питання визначення сутності. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки. 2019. № 6. С. 108–113. DOI <https://doi.org/10.32838/2707-0581/2019.6/21> (дата звернення 08.01.2025 р.).

29. Юзьков Л.П. Государственное управление в поли) тической системе развитого социализма. К.: Вища школа, 1983. 155 с.

30. Ющик А.И. Диалектика права. К.: Ред. журн. «Право Украины»; Ін Юре, 2013. Кн. 2: Первобітне право (Очерк теории происхождения права). К.: Парлам. Вид-во, 2021. 864 с.